

Слід зазначити, що простежується тенденція до диференціації різних видів контролю, ускладнення його форм і процедур. Це пов'язано з подальшою диференціацією і спеціалізацією діяльності представницьких органів, а також органів системи державного управління різних рівнів, збільшенням обсягу делегованого законодавства, розвитком різноманітних форм взаємодії суб'єктів, делегуванням повноважень органами та посадовими особами вищого рівня нижчестоящим органам і посадовим особам.

Значення позасудового контролю за діяльністю публічної адміністрації у забезпеченні законності та захисту прав осіб полягає в тому, що з допомогою несудових механізмів надаються гарантії захисту прав та свобод людини, здійснюється перевірка ефективності роботи публічної адміністрації щодо належного забезпечення захисту прав осіб.

Список використаних джерел:

1. Авер'янов В. Б. Адміністративне право. Підручник: У двох томах: Том 2. Особлива частина. К., 2009. 600 с.
2. Адміністративно-правове забезпечення прав людини органами публічної адміністрації в Україні : зб. наук. праць / За заг. ред. д.ю.н., проф., член-кор. НАПрН Ук раїни О. Ф. Андрійко. К. : Інститут держави і права. ім. В. М. Корецького НАН України, 2015. 199 с.
3. Пухтецька А. А. Адміністративне право України. Навчальний посібник; за заг. ред. І. С. Гриценка. К. : Юрінком Інтер, 2015. 568 с.

Ключові слова: контроль, публічна адміністрація, захист, законність, свободи людини, правові гарантії.

Key words: control, public administration, protection, legality, human freedoms, legal guarantees.

БІЛОУС-ОСІНЬ ТЕТЯНА ІГОРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук*

ЦИФРОВИЙ КОНЦЕПТ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Проблематиці предмета та інших критеріїв галузевості адміністративного права було присвячено чимало наукових праць (зокрема і в частині узгодженості підходів). Однак, пізнавальні завдання у цій царині не можуть вважатися вичерпаними, та, імовірно, не зможуть бути вичерпані (з огляду на їх принципову значимість). Важливим доктринальним підґрунтям, джерелом виявлення та засобом подолання ідентифікованих негармонійностей галузевого вчення, стали роз-

робки В. Б. Авер'янова, О. Ф. Андрійко, В. М. Бевзенка, Ю. П. Битяка, Л. Р. Білої-Тіунової, В. В. Галунька, В. М. Гаращука, І. С. Гриценка, В. К. Колпакова, Р. С. Мельника, Р. В. Миронюка, А. М. Школика, Е. Шмідт-Ассманна та багатьох інших фахівців-адміністративістів. Щодо впливу інформаційно-телекомунікаційних технологій на предметну сферу адміністративного права, то вони досліджувались такими науковцями, Запропоновано систему заходів для керівників підвідомчих установ – засновників / співзасновників, головних редакторів наукових періодичних видань стосовно усунення виявлених недоліків та проблем, що забезпечить долучення наукової періодики НАПН України до загальнодержавної розподіленої електронної бази даних – Національного репозитарію академічних текстів, а також інтеграцію з «Відкритим українським індексом наукового цитування» та міжнародними наукометричними базами даних Scopus, Web of Science Core

Стан правового та інституційного впорядкування суспільних відносин залежить від сукупності детермінант: починаючи від актуалізації об'єктної сфери та закінчуючи, вибором адаптаційних механізмів до стандартів Європейського Союзу (далі – ЄС). Сфера наукової діяльності в якості об'єкту адміністративно-правового впливу характеризується рядом специфічних ознак, яких пов'язано з включенням наукового середовища України до єдиного європейського простору. Одночасно, будь-які застосовані нововведення реалізуються на тлі перегляду вихідних теоретичних постулатів державного управління та регулювання (до прикладу, однією з центральних категорій, за допомогою якої тлумачиться управлінський вплив та спосіб впорядкування суспільних відносин є категорія «публічного адміністрування»). Відступ від наявних розбіжностей між бажаним та існуючим станом правозастосування теорії адміністративного права, дозволяє виділити практичні недоліки, пробіли адміністративно-правового регулювання та пріоритетні напрями подальшої трансформації.

З огляду на виклики сьогодення, актуальним є визначення можливостей застосування цифрового інструментарію для впорядкування сфери наукової діяльності. Означене сприятиме вирішенню таких проблем: відсутність актуальної та достовірної інформації про науково-педагогічних працівників та науковців для цілей прийняття управлінських рішень; забюрократизованість процесів внутрішнього документообігу закладів та установ освіти і науки; непрозорість розподілення фінансування наукових досліджень для українських вчених; відсутність ефективних електронних систем подання звітності у закладах освіти і науки [1]. Окремо зазначимо, що в Україні наявні недоліки використання цифрових сервісів для публікації наукових здобутків, а саме з: включенням наукової періодики НАПН України до загальнодержавної розподіленої електронної бази даних – Національного репозитарію академічних текстів, інтеграцією сервісів «Відкритого українського індексу наукового цитування» та міжнародних наукометричними база даних (наприклад, Scopus, Web of Science Core Collection) [2].

Прикметного виразу ідея використання інформаційно-телекомунікаційних технологій у сфері впорядкування наукової діяльності дістала з прийняттям Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання цифрової трансформації» від 17 лютого 2021 р. № 365-р. На рівні Міністерства освіти та науки України утворено Директорат цифрової трансформації, серед пріоритетних завдань якого, виділено, наприклад, забезпечення формування державної політики на основі постійного аналізу стану справ у сфері цифрової трансформації та цифрового розвитку науки через пошук альтернативних варіантів розв'язання існуючих проблем; моніторингу та оцінювання результатів реалізації державної політики у сфері цифрової трансформації та цифрового розвитку науки тощо [3].

Відповідно, ідея цифрової трансформації в обраній сфері відображається через: а) створення інформаційної системи, призначеної для конкурсного фінансування наукових досліджень; б) створення електронної системи доступу до існуючих інформаційних ресурсів наукового призначення, електронної науково-інформаційної системи; в) створення реєстру українських дослідницьких інфраструктур; г) розвитку українського індексу наукового цитування; д) створення електронної системи присудження наукових ступенів та присвоєння вчених звань; е) модернізацію систем подання документів та проведення державної атестації наукових установ і закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової діяльності; є) забезпечення розвитку репозитарію академічних текстів та підключення до нього локальних репозитаріїв [4].

Практична апробація цифрових інструментів у сфері наукової діяльності здійснюється порівняно повільними темпами:

а) проєкт «Цифрова трансформація фінансування та послуг в сфері науки (Е-наука)» лише анонсовано Міністерством цифрової трансформації України;

б) Кабінетом Міністрів України розроблено проєкт постанови «Про затвердження Положення про Національну електронну науково-інформаційну систему», яким запропоновано впровадження національної електронної науково-інформаційної системи як багатофункціонального інструменту, що забезпечуватиме: збір, формування, обробку, збереження, використання даних та інформації щодо процедур реєстрації наукових установ, яким надається підтримка держави та наукових об'єктів, що становлять національне надбання; процедуру Державної акредитації фізичних та юридичних осіб на право проведення наукової та науково-технічної експертизи; ведення електронних каталогів наукових бібліотек; процедури атестації наукових працівників та державної атестації ЗВО в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності; реєстрації наукових та науково-практичних заходів; реєстрації фахових видань тощо [5].

Проте, станом на теперішній час загальнообов'язкового значення означені положення не набули. Передусім, це пов'язано з тим, що частина згаданих реєстрів відсутня і в паперовому вигляді, а щодо

переведення окремих аспектів наукової діяльності в цифрову площину – відсутні комплексні вимоги щодо їх стандартизації.

Окремо зазначимо, що питання використання інформаційно-телекомунікаційних технологій при впорядкуванні суспільних відносин в сфері освіти, опосередковано впливає на здійснення наукової діяльності. Проте, такі аспекти як: автоматизація вступної кампанії, організація набору та навчання (стажування) іноземців та осіб без громадянства, замовлення документів про освіту та додатків до них європейського зразка, модернізація Єдиної державної електронної бази з питань освіти, створення та модернізація єдиної електронної системи моніторингу працевлаштування випускників (згодом вказаний напрямок дістане назву – «Е-Університет»), не стосуватимуться цифровізації публічного адміністрування в сфері наукової діяльності.

Таким чином, при окресленні трансформації публічного адміністрування в сфері наукової діяльності в напрямі цифровізаційних оновлень, необхідно встановити сутність тріади взаємопов'язаних елементів: 1) публічного адміністрування в сфері наукової діяльності; 2) цифровізації правозастосування в означеному напрямі; 3) цифрового інструментарію, що може бути використаний для впорядкування визначених груп суспільних відносин в сфері наукової діяльності.

Список використаних джерел:

1. Проект Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/koncepciya-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-mon-zaproshuye-do-gromadskogo-obgovorennnya> (дата звернення: 10.05.2022)
2. Луговий В. І., Рєгейло І. Ю., Базелюк Н. В., Базелюк О. В. Глобальна цифровізація освітньо-наукового простору і виклики модернізації наукової періодики НАПН України. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Том 73. № 5. DOI: 10.33407/itlt.v73i5.3366 (дата звернення: 10.05.2022)
3. Офіційний сайт Міністерства освіти та науки. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/pro-ministerstvo/direktorati/direktorat-doshkilnoyi-ta-shkilnoyi-osviti> (дата звернення: 10.05.2022)
4. Деякі питання цифрової трансформації: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.02.2021 р. № 365-р. Дата оновлення: 04.08.2021 р. URK: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/365-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 10.05.2022)
5. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Національну електронну науково-інформаційну систему». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-do-gromadskogo-obgovorennnya-proyekt-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-nacionalnu-elektronnu-naukovo-informacijnu-sistemu> (дата звернення: 10.05.2022)

Ключові слова: публічне адміністрування, наукова діяльність, трансформація, цифровізація, Е-наука.

Key words: public administration, scientific activity, transformation, digitalization, E-science.